

з реалізації завдань морального виховання учнів стане основою для розвитку навичок моральної поведінки учнів.

Список використаних джерел:

1. Демченко О. П. Виховні ситуації в особистісно зорієнтованому просторі початкової школи : монографія / О. П. Демченко. – К.: Видавничий Дім «Слово». – 2014. – 416 с.
2. Любчак Л. В., Дабіжа Л. П. Підготовка майбутнього педагога до реалізації принципів педагогіки партнерства / Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors. – 1st ed. – Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2018. – P. 539-560
3. Концепція Нової української школи. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
4. Педагогика [Текст] : учеб. пособие / Ю. К. Бабанский [и др.] ; Под ред. Ю. К. Бабанского. - 2-е изд., доп. и перераб. – М. : Просвещение, 1988. – 479 с.
5. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський. – К.: Вища школа, 1974. – 640 с.
6. Савченко О. Я. Художні твори Василя Сухомлинського для дітей як джерело виховання цінностей / О. Я. Савченко. [Електронний ресурс]: Педагогічний дискурс, випуск 10. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/peddysk...savchenko.pdf
7. Павленчик В. Любов педагога до дітей як важлива умова духовно-морального виховання / В. Павленчик // Початкова школа. – 2004. – №6. – С. 44-46

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ САМОСТІЙНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Олена Довгань, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: О. В. Шикиринська, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

WAYS OF DEVELOPMENT OF INDEPENDENCE OF YOUNGER SCHOOLCHILDREN

Olena Dovgan, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті проаналізовані окремі шляхи розвитку самостійності молодших школярів. Зазначені педагогічні здібності, наявність яких є важливою для розвитку самостійності молодших школярів. Розглянуті особливості педагогічного керівництва самостійністю молодших школярів у контексті вимог Нової української школи.

Ключові слова: самостійність, молодші школярі, педагогічні здібності, Нова українська школа.

Abstract. The article analyzes separate ways of development of the independence of younger schoolchildren. These pedagogical abilities, the presence of which is important for the development of the independence of younger schoolchildren. Peculiarities of pedagogical leadership of the independence of junior pupils in the context of the requirements of the New Ukrainian school are considered.

Key words: independence, younger schoolchildren, pedagogical abilities, the New Ukrainian school.

Для повноцінного функціонування в сучасному суспільстві людині необхідна самостійність, як здатність швидко адаптуватися до нової ситуації. Проблема формування самостійності молодшого школяра не є новою в зарубіжній та вітчизняній педагогічній науці та практиці. Пошуку шляхів її розв'язання присвячені дослідження відомих педагогів та психологів: Х. Алчевської, Л. Виготського, Г. Костюка, С. Русової, О. Савченко, М. Данилова, Б. Єсіпова, В. Сухомлинського, К. Ушинського та інших науковців. Не дивлячись на це, розглядувана проблема на початку ХХІ століття залишається актуальною.

Проаналізувавши праці фахівців у галузі початкової освіти [2; 3; 5; 6; 8], під самостійністю будемо розуміти інтегровану характеристику активності молодшого школяра, що виявляється в його вмінні без прямого керівництва й допомоги ззовні, власними силами досягти поставленої мети.

У сучасній періодизації психологічного розвитку молодший шкільний вік охоплює

період від 6-7 до 9-11 років [1]. Нижній межі зазначеного періоду притаманна криза 6-7 років, коли дитина поєднує в собі риси дошкільного дитинства з особливостями школяра. У дошкільника є дві сфери соціальних відносин – «дитина-дорослий» і «дитина-діти». У школі виникає нова структура цих відносин. Система «дитина-дорослий» диференціюється на «дитина-учитель» та «дитина-батьки». З приходом дитини в школу змінюється її соціальний статус з «дитини» на «школяр», загострюючи бажання бути дорослим, а значить, самостійним. Упродовж навчання в початковій школі вчитель може апелювати до цього бажання, наприклад, даючи доручення чи аналізуючи вчинки дитини, говорячи: «Адже ти вже дорослий. А дорослі, зазвичай, перед тим, як прийняти певне рішення, думають про наслідки».

Також у формуванні самостійності молодшого школяра допоможуть проблемні методи навчання (проблемний виклад знань, частково-пошуковий, пошуковий та дослідницький), необхідність впровадження яких зазначено в Концепції Нової української школи [7, с. 12]. Кожен з проблемних методів за умілого використання вчителем спонукає молодшого школяра до самостійності мислення, наприклад, на прохання вчителя обґрунтувати свою думку. За умови правильної організації проблемного навчання в початковій школі вдається спонукати учня до самостійного поповнення знань.

Якщо ж вчитель використовує для розв'язання проблеми роботу в групах, то таким чином створить додаткові можливості для розвитку самостійності молодшого школяра, оскільки додається ще й відповідальність за кожного члена групи.

Як зазначають психологи, провідною діяльністю молодшого школяра стає навчальна діяльність, яка з першим кроком до школи опосередковує систему його стосунків з навколишнім світом. Але потрібно ще багато часу, щоб дитина звикла до розкладу уроків та перерв, адже у неї ще залишається одною із основних діяльностей – ігрова. Це не відбувається стихійно, як у минулому під час оволодіння грою, а потребує великих особистісних зусиль, допомоги дорослих, насамперед педагога. У грі розгортаються їх стосунки з ровесниками і дорослими, особистісне психічне життя і психічний розвиток, формуються психічні новоутворення, завдяки чому діти виходять на новий рівень пізнання світу й самопізнання, відкривають нові власні можливості й перспективи. У ході гри за умілого керівництва вчителем також створюються можливості для розвитку самостійності молодшого школяра.

У процесі спільної діяльності в класі також видається можливість розвивати самостійність молодшого школяра (наприклад, розподіл доручень у класі).

Список використаних джерел

1. Бех І. Молодший школяр у вікових закономірностях / І. Бех // Початкова школа. – 2015. – № 1. – С.10-13
2. Демченко О. П. Виховні ситуації в особистісно зорієнтованому просторі початкової школи : монографія / О. П. Демченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. – 416 с.
3. Кіт Г. Г. Дидактика початкової освіти : практикум / Г. Г. Кіт, О. Б. Петрович, І. В. Карук. Вінниця : Документ Принт, 2017. – 249 с.
4. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / За ред. Л. Н. Проколієнко; Упор. В. В. Андрієвська, Г. А. Балл, А. Т. Губко, Е. В. Проскура. – К. : Рад.шк., 1989. – 608 с.
5. Лазаренко Н. И. Формирование лекторского мастерства преподавателя в условиях вхождения в европейское образовательное пространство [Publicasia bola vydana elektronicky v Digitalnej kniznici UK RU] / Н. И. Лазаренко // Zbornik prispevkov z medzinarodnej Presovevedeckej konferencie konanej dria 18. Maja 2018 na Katadre andragogaky, Fakulta humanitnych a prirodnych vied Presovskej university v Presove. URL: P150-161. <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Lukasova3>.
6. Любчак Л. В. Методика організації ігрової діяльності: Практикум / Л. В. Любчак, К. А. Колеснік. – Вінниця : ЦОП «Документ Принт», 2017. – 196 с.
7. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібик Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
8. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи / О. Я. Савченко. – К.: Генеза, 1999. – 324 с.